

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૬] ૫ એસ.સી.આર. ૫૬૫

મેસર્સ રવિ પ્રકાશ રિફાઈનરીઝ (પી) લિ.

વિ.

કર્ણાટક રાજ્ય

(સિવિલ અપીલ નંબર ૪૭૬૦ ઓફ ૨૦૧૬)

મે ૦૩, ૨૦૧૬

[દીપક મિશ્રા અને શિવા કીર્તિ સિંઘ, જે.જે.]

સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૬-કલમ ૯(૨) આંતર-રાજ્ય વેપાર અને વાણિજ્ય દરમિયાન 'સનફ્લાવર ડી-ઓઈલ્ડ કેક'નું વેચાણ જેના સંદર્ભમાં અસેસી-વિકેતાએ ફોર્મ 'સી' રજૂ કર્યું હતું - આકારણી અધિકારીએ ફોર્મ 'સી'

રજૂ કરવા પર, તારીખ ૩૧.૫.૨૦૦૨ ના જાહેરનામા મુજબ ટેક્સના દરમાં ઘટાડાનો લાભ આપીને ઉક્ત વ્યવહાર પર ૨% લેખે ટેક્સ વસૂલ્યો – અનુગામી આકારણી અધિકારીએ આકારણી ફરીથી ખોલી એવો અભિપ્રાય આપ્યો કે ટેક્સ બાકાત રહી ગયો હતો કારણ કે 'સનફ્લાવર ડી-ઓઈલ્ડ કેક'નું આંતર-રાજ્ય વેચાણ ૪% ના દરે ટેક્સને પાત્ર હતું અને ૨% નહીં – ૪% ના દરે ટેક્સ વસૂલવામાં આવ્યો – અપીલીય સત્તાધિકારીએ એવા ગ્રાઉન્ડ પર પુનઃ-આકારણીના આદેશને બાજુ પર રાખ્યો કે કર્ણાટક સેલ્સ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૧૨-એ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે અભિપ્રાયમાં ફેરફાર એ આકારણી ફરીથી ખોલવા માટેનું ગ્રાઉન્ડ હોઈ શકે નહીં – અસેસીએ 'ઓઈલ-કેક' અને 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' પર ટેક્સના દર અંગે તારણ મેળવવા અપીલ કરી – અપીલીય ટ્રિબ્યુનલે ઠરાવ્યું કે તારીખ ૩૧.૫.૨૦૦૨ ના જાહેરનામામાં 'ઓઈલ-કેક' માં 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' નો સમાવેશ થશે અને ટેક્સના દરમાં ૨% સુધી ઘટાડાના લાભની મંજૂરી આપી – હાઈકોર્ટે, રિવિઝનમાં ઠરાવ્યું કે 'ઓઈલ-કેક' અને 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' એ બે અલગ-અલગ ચીજવસ્તુઓ છે અને તેથી "ડી-ઓઈલ્ડ કેક" ના વેચાણ પર ૪% ના દરે ટેક્સ લાગશે – અપીલ પર, ઠરાવ્યું: હાઈકોર્ટે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું કે 'ઓઈલ-કેક' અને 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' એ બે અલગ-અલગ ચીજવસ્તુઓ છે – 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' જાહેરનામાના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતું નથી અને આમ ઘટાડેલા દરે ટેક્સ લગાવી શકાયો ન હોત – જોકે, આકારણી ફરીથી ખોલવી અનુમતિપાત્ર ન હતી કારણ

કે પ્રારંભિક આકારણી રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી ઉપલબ્ધ સામગ્રીના આધારે
હતી - તેથી, અસેસીને પ્રારંભિક આકારણીનો લાભ મળશે - સેન્ટ્રલ સેલ્સ
ટેક્સ નોટિફિકેશન નંબર એફડી ૧૧૯ સીએસએલ ૨૦૦૨ (૨) તારીખ
૩૧.૫.૨૦૦૨ - કર્ણાટક સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૭

અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરતા, અદાલતે ઠરાવ્યું:

૧. કર્ણાટક સરકારે સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ (સીએસટી એક્ટ) ની કલમ ૮
(૫) દ્વારા આપવામાં આવેલી તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, જાહેરનામું
નંબર ૧૧૯ એફડી ૧૧૯ સીએસએલ ૨૦૦૨(૨) તારીખ ૩૧.૦૫.૨૦૦૨
બહાર પાડ્યું હતું, જેમાં જાહેરનામાના ક્રમ નંબર ૧ થી ૧૧ માં ઉલ્લેખિત માલના
આંતર-રાજ્ય વેચાણ પર ચૂકવવાપાત્ર કેન્દ્રીય વેચાણ વેરાના દરમાં ઘટાડો
કરવાની છૂટ આપી હતી, જે શરતને આધીન હતી કે ડીલર રજિસ્ટર્ડ
ડીલરો/સરકાર કે જેમને માલ વેચવામાં આવ્યો છે તેમની પાસેથી મેળવેલા ફોર્મ
'સી' માં ઘોષણાઓ રજૂ કરે. જાહેરનામાના ક્રમ નંબર ૬ માં ઉલ્લેખિત માલ પૈકી
'ઓઈલ કેક' એક છે. [પેરા ૧૬](૫૭૪-એ-બી)

૨.૧ 'ઓઈલ-કેક' અને 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' વચ્ચે તફાવત છે અને તે બે
અલગ-અલગ વ્યવસાયિક ઉત્પાદનો છે. આમ, અસેસીને એવી દલીલ
કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે સીએસટી એક્ટના હેતુઓ માટે ઉક્ત માલ

નક્કી કરવા માટે વ્યાપારી શબ્દાવલિ (commercial parlance) ટેસ્ટ અપનાવવો જોઈએ. [પેરા ૧૮](૫૭૬-ઈ-એફ)

એગ્રીકલ્ચર પ્રોડ્યુસ માર્કેટ કમિટી વિ. બાયોટર ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અને અન્ય (૨૦૧૪) ૩ એસસીસી ૭૩૨ – પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

૨.૨ તારીખ ૩૧ મે, ૨૦૦૨ ના જાહેરનામું નંબર એફડી ૧૧૯ સીએસએલ ૨૦૦૨ (૨) પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ સીએસટી એક્ટની કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૫) હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' ને ટેક્સમાં ઘટાડા માટે જાહેરનામાના કાર્યક્ષેત્રથી બહાર રાખ્યું છે અને માત્ર 'ઓઈલ કેક' ને જ ઘટાડેલા ટેક્સના દરે ટેક્સ લાગુ કરવાની જોગવાઈ કરી છે. આમ, ચીજવસ્તુઓની અલગ અને જુદી ઓળખ છે જેને જાહેરનામા દ્વારા પણ માન્યતા મળે છે. 'ઓઈલ-કેક' અને 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' અલગ ઉત્પાદનો હોવા અંગે હાઈકોર્ટનું તારણ સાચું છે. [પેરા ૧૯, ૨૧] [૫૭૭-ડી-ઈ, જી-એચ]

મેસર્સ સ્ટર્લિંગ ફૂડ્સ વિ. કર્ણાટક રાજ્ય (૧૯૮૬) ૬૩ એસટીસી ૨૩૯ અલગ પાડવામાં આવ્યું.

કર્ણાટક રાજ્ય વિ. મેસર્સ ગોવા ગ્રેનાઈટ્સ ૨૦૦૭ (૫) વીએસટી ૪૩૪ (કર્ણાટક); મેસર્સ હબીબ પ્રોટીન્સ એન્ડ ફેટ્સ એક્સટ્રેક્ટ્સ, હિરિયુર, ચિત્રદુર્ગ જિલ્લો વિ. કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સિસ, બેંગલોર અને અન્ય ૨૦૦૫ (૫૮) કર્ણાટક એલ. જે. ૧૫૫; ડેપ્યુટી સીએસટી વિ. પિયો ફૂડ પેકર્સ ૧૯૮૦

એસસીઆર ૧૨૭૧ = ૧૯૮૦ સપ્લીમેન્ટરી એસસીસી ૧૭૪ સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

૩. જોકે, આકારણી ફરીથી ખોલવી જોઈતી ન હતી, કારણ કે આકારણી સત્તાધિકારીએ ફોર્મ 'સી' ની તપાસ કરતી વખતે 'ડી-ઓઈલ્ડ કેક' પર ટેક્સના દર અંગે અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો જે રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી ઉપલબ્ધ સામગ્રી પરના અભિપ્રાયની અભિવ્યક્તિ છે. તેથી, પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી તેમજ ટ્રિબ્યુનલ ઉક્ત આદેશ સાથે સહમત થવામાં ન્યાયી હતા. મહેસૂલ વિભાગે પણ જોઈન્ટ કમિશનર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને પડકાર્યો ન હતો. હાઈકોર્ટે આ બાબતે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી. તેથી, અસેસી પ્રારંભિક આકારણીનો લાભ મેળવશે કારણ કે તે ફરીથી ખોલી શકાઈ ન હોત. [પેરા ૨૦, ૨૧][૫૭૭-ઈ-એફ; ૫૭૮-બી]

નાગરાજા ઓવરસીઝ ટ્રેડર્સ વિ. મૈસુર રાજ્ય જેજે એસટીસી ૩૧૫; મહાવીર ડ્રગ હાઉસ વિ. એસીસીટી ગાંધીનગર, બેંગલોર [૧૯૯૪] ૯૩ એસટીસી ૫૧ (કર્ણાટક); આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય વિ. એમ્પ્રો ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ ૯૬ એસટીસી ૬૧૮; ગિરિધરલાલ કંપની વિ. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય ૯૭ એસટીસી ૪૪૨; સી. સથિરાગુ એન્ડ સન્સ વિ. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય ૧૧૧ એસટીસી ૭૦૩; સોમાણી બ્રધર્સ વિ. બિહાર રાજ્ય ૯૯ એસટીસી ૪૭; ચુરેકા ફોર્બ્સ વિ. બિહાર રાજ્ય ૧૧૯ એસટીસી ૪૬૦ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

મેસર્સ બિનાની ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ. આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ
ટેક્સિસ, ૬-ઢું સર્કલ, બેંગલોર (૨૦૦૭) ૬ વીએસટી ૭૮૩ સંદર્ભ લેવામાં
આવ્યો.

કેસ લો સંદર્ભ:

જેજે એસટીસી ૩૧૫ | આધાર રાખવામાં આવ્યો | પેરા ૬

[૧૯૯૪] ૯૩ એસટીસી ૫૧ (કર્ણાટક) | આધાર રાખવામાં આવ્યો | પેરા ૬

૯૬ એસટીસી ૬૧૮ | આધાર રાખવામાં આવ્યો | પેરા ૬

૯૭ એસટીસી ૪૪૨ | આધાર રાખવામાં આવ્યો | પેરા ૬

૧૧૧ એસટીસી ૭૦૩ | આધાર રાખવામાં આવ્યો | પેરા ૬

૯૯ એસટીસી ૪૭ | આધાર રાખવામાં આવ્યો | પેરા ૬

૧૧૯ એસટીસી ૪૬૦ | આધાર રાખવામાં આવ્યો | પેરા ૬

(૧૯૮૬) ૬૩ એસટીસી ૨૩૯ | અલગ પાડવામાં આવ્યું | પેરા ૭

૨૦૦૭ (૫) વીએસટી ૪૩૪ (કર્ણાટક) | સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો | પેરા ૭

૨૦૦૫ (૫૮) કર્ણાટક એલ. જે. ૧૫૫ | સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો | પેરા ૭

(૨૦૦૭) ૬ વીએસટી ૭૮૩ | સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો | પેરા ૧૪

૧૯૮૦ એસસીઆર ૧૨૭૧ | સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો | પેરા ૧૫

(૨૦૧૪) ૩ એસસીસી ૭૩૨ | આધાર રાખવામાં આવ્યો | પેરા ૧૭

સિવિલ અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર: સિવિલ અપીલ નંબર ૪૭૬૦ ઓફ ૨૦૧૬.

બેંગલોર ખાતેની કર્ણાટક હાઈકોર્ટના એસટીઆરપી નંબર ૩૨ ઓફ ૨૦૦૯ માં તારીખ ૧૧.૦૮.૨૦૧૧ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

ધ્રુવ મહેતા, વરિષ્ઠ એડવોકેટ, સુશ્રી અનુપમા ધ્રુવ, યશરાજ સિંઘ દેવરા (મેસર્સ મિત્તર એન્ડ મિત્તર કંપની માટે), પ્રતાપ વેણુગોપાલ, સુશ્રી સુરેખા રમણ, પુરુષોત્તમ કે. ઝા, અનુજ શર્મા, સુશ્રી નિહારિકા (મેસર્સ કે. જે. જોન એન્ડ કંપની માટે), અપીલકર્તાઓ માટેના એડવોકેટ્સ.

બાસવ પ્રભુ એસ. પાટીલ, વરિષ્ઠ એડવોકેટ, વી. એન. રઘુપતિ, અનિરુદ્ધ સાંગાનેરિયા, ચિન્મય દેશપાંડે, પ્રતિવાદી માટેના એડવોકેટ્સ.

અદાલતનો ચુકાદો નીચે મુજબ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો

દીપક મિશ્રા, ન્યાયમૂર્તિ. ૧. વિલંબ માફ કરવામાં આવ્યો.

૨. લીવ મંજૂર કરવામાં આવી.

૩. અસેસી-અપીલકર્તા સોલ્વન્ટ એક્સટ્રેક્શન પ્રક્રિયા દ્વારા રિફાઈન્ડ ખાદ્ય તેલના ઉત્પાદન અને ખાદ્ય તેલ અને ઓઈલ-કેકના વેપાર સાથે રિફાઈનિંગમાં રોકાયેલ છે. ૩૧-૩-૨૦૦૩ ના રોજ પૂરા થતા આકારણી વર્ષ માટે અસેસીએ ફોર્મ જ માં સુધારેલું વાર્ષિક રિટર્ન ફાઈલ કર્યું હતું, જેમાં કુલ કરપાત્ર ટર્નઓવર અનુક્રમે રૂ. ૧૯,૭૬,૩૭,૬૧૫-૦૦ અને રૂ. ૧,૬૦,૯૩,૦૫૫-૦૦ જાહેર કર્યું હતું.

૪. હકીકતલક્ષી વર્ણન મુજબ અપીલકર્તાએ આંતર-રાજ્ય વેપાર અને વાણિજ્ય દરમિયાન સનફ્લાવર ડી-ઓઈલ્ડ કેક (એસએફ ડીઓસી) અને અન્ય અનેક ચીજવસ્તુઓનું વેચાણ કર્યું હતું અને ઉક્ત વ્યવહાર દરમિયાન અપીલકર્તાએ આંતર-રાજ્ય વેચાણમાં ડીલરો પાસેથી મેળવેલા 'સી' ફોર્મ રજૂ કર્યા હતા. અસેસીએ આંતર-રાજ્ય વેપાર અને વાણિજ્ય દરમિયાન એસએફ ડીઓસી ના વેચાણ પર ૨ ટકા લેખે ટેક્સની જવાબદારી સ્વીકારી હતી. ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સિસ (એસેસમેન્ટ) ચિત્રદુર્ગ, જે આકારણી સત્તાધિકારી છે, તેમણે ૨૯મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૫ના રોજ સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૬ (ટૂંકમાં, 'સીએસટી એક્ટ') ની કલમ ૯(૨) હેઠળ આકારણીનો આદેશ પસાર કર્યો હતો, જેમાં તેમણે એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે રૂ. ૪,૭૫,૬૮,૭૬૪/- ની રકમ પર ૨ ટકા લેખે ટેક્સ વસૂલવામાં આવ્યો હતો. આકારણી અધિકારીએ તારીખ ૩૧ મે, ૨૦૦૨ ના જાહેરનામું નંબર એફડી ૧૧૯

સીએસએલ ૨૦૦૨ (૨) મુજબ 'સી' ફોર્મ રજૂ કરવા પર લાભ આપ્યો હતો.

૫. આકારણીનો આદેશ પસાર થયા પછી, અનુગામી આકારણી અધિકારીએ એવો અભિપ્રાય બાંધ્યો કે ટેક્સ બાકાત રહી ગયો હતો તેનું કારણ એ હતું કે એસએફ ડીઓસી ના આંતર-રાજ્ય વેચાણ પર વાસ્તવમાં ૪ ટકા લેખે ટેક્સ લાગવો જોઈતો હતો અને ૨ ટકા નહીં, જે અગાઉના આકારણી સત્તાધિકારી દ્વારા ભૂલથી અપનાવવામાં આવ્યો હતો. કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરીને, તેમણે એસએફ ડીઓસી ના આંતર-રાજ્ય વેચાણ પર ૪ ટકા લેખે ટેક્સ વસૂલ્યો.

૬. સીએસટી એક્ટની કલમ ૯(૨) સાથે વંચાતી કલમ ૨૦(૫) હેઠળ જોઈન્ટ કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સિસ (અપીલ), દાવણગેરે વિભાગ, દાવણગેરે સમક્ષ અપીલમાં ઉપરોક્ત આદેશને પડકારવામાં આવ્યો હતો. અપીલીય સત્તાધિકારીએ અસેસી તેમજ મહેસૂલ વિભાગ વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોની નોંધ લીધી અને ત્યારબાદ કર્ણાટક સેલ્સ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૫૭ (ટૂંકમાં, 'કેએસટી એક્ટ') ની કલમ ૧૨-એ નો સંદર્ભ આપ્યો અને નાગરાજા ઓવરસીઝ ટ્રેડર્સ વિ. મૈસુર રાજ્ય, મહાવીર ડ્રગ હાઉસ વિ. એસીસીટી ગાંધીનગર, બેંગલોર, આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય વિ. એમ્પ્રો ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ, ગિરિધરલાલ કંપની વિ. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય, સી. સથિરાગુ એન્ડ સન્સ વિ. આંધ્ર પ્રદેશ

રાજ્ય, સોમાણી બ્રધર્સ વિ. બિહાર રાજ્ય, યુરેકા ફોર્સ વિ. બિહાર રાજ્ય ના કેસોમાંના નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપ્યો અને એવું ઠરાવ્યું કે અભિપ્રાયમાં ફેરફાર એ કેએસટી એક્ટની કલમ ૧૨-એ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને આકારણી ફરીથી ખોલવા માટેનું ગ્રાઉન્ડ હોઈ શકે નહીં અને તે મુજબ, પુનઃ-આકારણીનો આદેશ રદ કર્યો.

૭. અસેસી સફળ થયો હોવા છતાં, તેણે કર્ણાટક અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ, બેંગલોર (ટૂંકમાં, 'ટ્રિબ્યુનલ') સમક્ષ એસટીએ નંબર ૪૨૫ ઓફ ૨૦૦૬ તરીકે અપીલ કરી હતી, કારણ કે પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારીએ ઓઈલ-કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેક પર ટેક્સના દર અંગે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો ન હતો. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વ્યાપારી શબ્દાવલિ મુજબ ઓઈલ કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેક એક જ છે અને તેથી ટેક્સનો દર ૨ ટકા હોવો જોઈએ અને ૪ ટકા નહીં. ટ્રિબ્યુનલે રજૂઆતોની નોંધ લીધા પછી જાહેરનામામાં અનુસૂચિ અને મેસર્સ સ્ટર્લિંગ ફૂડ્સ વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, કર્ણાટક રાજ્ય વિ. મેસર્સ ગોવા ગ્રેનાઈટ્સ, મેસર્સ હબીબ પ્રોટીન્સ એન્ડ ફેટ્સ એક્સ્ટ્રેક્ટ્સ, હિરિયુર, ચિત્રદુર્ગ જિલ્લો વિ. કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સિસ, બેંગલોર અને અન્ય ના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપ્યો અને નીચે મુજબ ઠરાવ્યું:

"આમ, અમે ઠરાવીએ છીએ કે તારીખ ૩૧.૫.૨૦૦૨ ના સીએસટી

નોટિફિકેશન નંબર એફડી ૧૧૮ સીએસએલ ૨૦૦૨(૨) ના ક્રમ નંબર ૬ માં 'ઓઈલ કેક' શબ્દમાં ડી-ઓઈલ્ડ કેકનો પણ સમાવેશ થશે અને તેથી વર્ષ ૨૦૦૨-૦૩ માટે સીએસટી એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ એએ (આકારણી અધિકારી) દ્વારા પસાર કરાયેલ પુનઃઆકારણી આદેશ, જ્યાં સુધી તે સી ફોર્મ્સ દ્વારા આવરી લેવાયેલ સનફ્લાવર ડી-ઓઈલ્ડ કેકના આંતર-રાજ્ય વેચાણ પર ૪% લેખે સીએસટી વસૂલવા માટે સંબંધિત છે, જે તારીખ ૩૧.૦૫.૨૦૦૨ ના જાહેરનામામાં આપવામાં આવેલા સીએસટી ના દરમાં ૨% સુધીના ઘટાડાનો લાભ નકારીને કરવામાં આવ્યો છે, તે ટકવાપાત્ર નથી અને તેને રદ કરવામાં આવે છે.

ઉપર મુજબ અમારા દ્વારા લેવામાં આવેલા નિર્ણયને અનુરૂપ, વિદ્વાન એફએએ (પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી) ના અપીલના આદેશમાં તે મુજબ સુધારો કરવામાં આવે છે. વિદ્વાન એફએએ દ્વારા કાયદાના આધારે જે પુનઃઆકારણીનો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો છે કે અભિપ્રાયમાં ફેરફાર દ્વારા પુનઃઆકારણી અનુમતિપાત્ર નથી, જેને અપીલના આદેશમાં જ ટાંકવામાં આવેલા અનેક કેસ લો દ્વારા સમર્થન મળે છે, તેના સંદર્ભમાં એ રેકૉર્ડ પર લેવાની જરૂર છે કે માનનીય ભારતીય સર્વોચ્ચ અદાલતે મેસર્સ બિનાની ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ. આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સિસ, ૬-હું સર્કલ, બેંગલોર અને અન્ય (૨૦૦૭) ૬ વીએસટી ૭૮૩ ના કેસમાં આપેલા તાજેતરના ચુકાદામાં ઉક્ત કાયદાકીય સ્થિતિને પુનરોચ્ચાર કર્યો છે કે અભિપ્રાયમાં ફેરફાર દ્વારા

આકારણી ફરીથી ખોલવી અનુમતિપાત્ર નથી."

૮. ઉપરોક્ત વિશ્લેષણ પર, ટ્રિબ્યુનલે નીચેના નિર્દેશો જારી કર્યા:

"(i) વર્ષ ૨૦૦૨-૦૩ માટે સીએસટી એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ ડીસીસીટી (ટ્રાન્ઝિશન), ચિત્રદુર્ગ દ્વારા સી ફોર્મ્સ દ્વારા આવરી લેવાયેલ સનફ્લાવર ડી-ઓઈલ્ડ કેકના આંતર-રાજ્ય વેચાણને લગતા રૂ. ૪,૭૫,૬૮,૭૬૪ ના ટર્નઓવર પર ૪% ના દરે વસૂલવામાં આવેલા સીએસટી ના સંદર્ભમાં પસાર કરવામાં આવેલા પુનઃઆકારણી આદેશમાં સુધારો કરીને તેને ૨% કરવામાં આવે છે અને તારીખ ૩૧-૫-૨૦૦૨ ના જાહેરનામું નંબર એફડી ૧૧૯ સીએસએલ ૨૦૦૨ (૨) માં આપવામાં આવેલા સીએસટી ના દરમાં ૨% સુધી ઘટાડાનો લાભ આપવામાં આવે છે.

(ii) સીએસટી એપી ૨૭/૨૦૦૫-૦૬ તારીખ ૨૦-૪-૨૦૦૬ માં એફએએ દ્વારા પસાર કરાયેલ અપીલના આદેશમાં તે મુજબ સુધારો કરવામાં આવશે.

(iii) એવા નિર્દેશો આપવામાં આવે છે કે એએ (આકારણી અધિકારી) તે મુજબ સુધારેલી માંગણી નોટિસ જારી કરશે."

૯. ટ્રિબ્યુનલના ઉક્ત આદેશને હાઈકોર્ટ સમક્ષ એસટીઆરપી નંબર ૩૨ ઓફ ૨૦૦૯ માં રિવિઝન પિટિશનમાં પડકારવામાં આવ્યો હતો. નોંધનીય છે કે,

હાઈકોર્ટે કાયદાના નીચેના બે નોંધપાત્ર પ્રશ્નો ઘડ્યા હતા:—

(i) શું, કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, એવું ઠરાવી શકાય કે કર્ણાટક અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા એસટીએ ૪૨૫/૨૦૦૬ માં અપીલ મંજૂર કરતો તારીખ ૧૨.૭.૨૦૦૭ નો આદેશ સાચો અને કાયદા મુજબ છે?

(ii) શું કેસની હકીકત અને સંજોગોમાં, એવું ઠરાવી શકાય કે અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ એ બાબતને અવગણવામાં કાયદાકીય રીતે સાચું હતું કે કેએસટી એક્ટ હેઠળ પાર્ટ ઓ ના ક્રમ નંબર ૧ માં બીજી અનુસૂચિમાં, ઓઈલ કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેકને બે અલગ-અલગ ચીજવસ્તુઓ તરીકે બે અલગ-અલગ પેટા-મથાળાઓ હેઠળ સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યા છે?

૧૦. ઉપરોક્ત બે પ્રશ્નો પર વિચાર-વિમર્શ કર્યા પછી, હાઈકોર્ટે કેએસટી એક્ટની જોગવાઈઓ અને સીએસટી એક્ટની કલમ ૮(૫) હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામાનો સંદર્ભ આપ્યો, પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો તેવા નિર્ણયો તેમજ આ અદાલત દ્વારા મેસર્સ સ્ટર્લિંગ ફૂડ્સ (સુપ્રા) માં આપવામાં આવેલા નિર્ણયને અલગ પાડ્યો અને એવું ઠરાવ્યું કે ઓઈલ કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેક વચ્ચે તફાવત છે અને તે બે અલગ-અલગ ચીજવસ્તુઓ છે અને એક જ નથી. ચર્ચાને વિસ્તૃત કરતા, ડિવિઝન બેંચે આ મુજબ ઠરાવ્યું:—

"આ દલીલ કે ચીજવસ્તુઓને સામાન્ય માણસ દ્વારા સમજાય છે તેમ સામાન્ય

શબ્દાવલિમાં સમજવી પડશે, તે સ્વીકારવી વધુ મુશ્કેલ છે. સામાન્ય માણસ જે સમજે છે તેનો અર્થ એવો હોવો જરૂરી નથી કે જે કાયદા મુજબ સમજાય છે. પ્રસ્તુત કેસમાં, અનુસૂચિ ઘડનારાઓ ઓઈલ કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેસ (કેક) વચ્ચેના તફાવતથી વાકેફ હતા. તે મુજબ, તેઓએ તેને બે અલગ અલગ ચીજવસ્તુઓ તરીકે ગણ્યા છે. તેથી, એવું ઠરાવવું કે સામાન્ય માણસના અભિપ્રાયે અનિવાર્યપણે ધારાસભાના અભિપ્રાય પર અગ્રતા લેવી પડશે તે સ્વીકારવું મુશ્કેલ છે. કાયદામાં તફાવત કરવામાં આવ્યો છે જેનું પાલન કરવું જરૂરી છે. ઓઈલ કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેસ (કેક) ને ડી-ઓઈલ્ડ કેક સુધી વિસ્તારી શકાય નહીં. ટેક્સની અસર ઘટાડતા જાહેરનામાની અસર જ્યારે લાભ આપવામાં આવ્યો હતો ત્યારે ઘણી સારી રીતે જાણીતી હતી. જાહેરનામાનો અર્થ કડક રીતે કરવો જોઈએ. અદાલત જાહેરનામામાં એવું કંઈ વાંચી શકે નહીં જે ત્યાં નથી. જાહેરનામું સ્પષ્ટ અને અસ્પષ્ટ છે. તેને અન્યથા વાંચવાનો કોઈપણ પ્રયાસ માત્ર બિનજરૂરી નથી પરંતુ તે જાહેરનામાને ફરીથી ઘડવા સમાન હશે."

આવો અભિપ્રાય ધરાવીને, તેણે તેની દ્વારા ઘડવામાં આવેલા બે પ્રશ્નોના જવાબ મહેસૂલ વિભાગની તરફેણમાં અને અસેસીની વિરુદ્ધમાં આપ્યા. ઉક્ત ચુકાદો અને આદેશ આ અપીલમાં સ્પેશિયલ લીવ દ્વારા પડકારવામાં આવ્યો છે.

૧૧. અમે અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન કાઉન્સેલ સુશ્રી અનુપમા સાથે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ધ્રુવ મહેતા અને રાજ્ય માટે વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી વી.એન.

રઘુપતિ સાથે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી બાસવ પ્રભુ એસ. પાટીલને સાંભળ્યા છે.

૧૨. પ્રથમ, અમે કેએસટી એક્ટની કલમ ૧૨-એ ને લગતા મુદ્દાને હાથમાં લઈશું. કલમ ૧૨-એ(૧) જે વર્તમાન હેતુ માટે સુસંગત છે તે નીચે મુજબ છે:

"૧૨-એ. બાકાત રહી ગયેલ ટર્નઓવરની આકારણી-(૧) જો આકારણી સત્તાધિકારી પાસે એવું માનવા માટે કારણ હોય કે કોઈ પણ સમયગાળાના સંદર્ભમાં ડીલરના ટર્નઓવરનો સંપૂર્ણ અથવા કોઈપણ ભાગ ટેક્સની આકારણીમાંથી બાકાત રહી ગયો છે અથવા તેની ઓછી આકારણી કરવામાં આવી છે અથવા તેની આકારણી આ એક્ટ હેઠળ તે જેટલા દરે આકારણીપાત્ર છે તેના કરતા ઓછા દરે કરવામાં આવી છે અથવા તેના સંદર્ભમાં કોઈ કપાત અથવા મુક્તિ ખોટી રીતે આપવામાં આવી છે, તો આકારણી સત્તાધિકારી, ઉક્ત બાકાત ટર્નઓવરનો સંપૂર્ણ અથવા ભાગ મૂળ આકારણી અથવા પુનઃ-આકારણી સમયે ઉક્ત સત્તાધિકારી સમક્ષ પહેલેથી જ હતો તે હકીકત હોવા છતાં, પરંતુ પેટા કલમ (૨) ની જોગવાઈઓને આધીન, જે વર્ષનો ટેક્સ છે તે વર્ષની સમાપ્તિથી [આઠ વર્ષ] ના સમયગાળામાં ગમે ત્યારે, ડીલરને નોટિસ જારી કર્યા પછી અને જરૂરી લાગે તેવી પૂછપરછ કર્યા પછી તેના શ્રેષ્ઠ ચુકાદા મુજબ તેવા ટર્નઓવરના સંદર્ભમાં ડીલર દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર ટેક્સની આકારણી અથવા પુનઃ-આકારણી કરવા માટે આગળ વધી શકે છે."

૧૩. ઉપરોક્ત જોગવાઈના અવલોકન પર, તે સ્પષ્ટ છે કે તે એવા ગ્રાઉન્ડ પર આકારણી ફરીથી ખોલવાની મંજૂરી આપે છે કે જો અસેસીની આકારણી એક્ટ હેઠળ આકારણીપાત્ર દર કરતા ઓછા દરે કરવામાં આવી હોય. ટેક્સનો દર ચાર ટકા છે. અસેસીએ ઓઈલ-કેકના આંતર-રાજ્ય વેચાણના સંદર્ભમાં તારીખ ૩૧.૦૫.૨૦૦૨ ના જાહેરનામાના લાભનો દાવો કરતા રિટર્ન અને 'સી' ફોર્મ ફાઈલ કર્યા હતા. આકારણી અધિકારીએ ચકાસણી પર 'સી' ફોર્મ સ્વીકાર્યા હતા અને લાભ આપ્યો હતો. આકારણી અધિકારીએ યોગ્ય તપાસ પર 'સી' ફોર્મ સ્વીકાર્યા છે જેના આધારે ટેક્સના ઘટાડેલા દરનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો. આકારણી ફરીથી ખોલવામાં આવી હતી કારણ કે એસએફ ડીઓસી ના સંદર્ભમાં આંતર-રાજ્ય વેચાણના સંદર્ભમાં કોઈ બાકાત રહી ગયેલ ટેક્સ બાકી ન હતો.

૧૪. અપીલકર્તા માટેના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ધ્રુવ મહેતા રજૂઆત કરશે કે એકવાર રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ તમામ સામગ્રી પર આકારણી આદેશ તૈયાર કરવામાં આવ્યો અને ટેક્સનો દર સ્વીકારવામાં આવ્યો, પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલ અભિપ્રાય જેને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પુષ્ટિ મળી હતી તેને વધુ કારણસર સાચો સ્વીકારવો જોઈએ કારણ કે મહેસૂલ વિભાગે આકારણી આદેશને પડકાર્યો ન હતો અને તે સિવાય હાઈકોર્ટે તેની સાથે યોગ્ય રીતે વ્યવહાર કર્યો નથી. તેઓ મેસર્સ બિનાની ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ વિ.

આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સિસ, ૬-કું સર્કલ, બેંગલોર માં જાહેર કરાયેલ ચુકાદા પર ઘણો આધાર રાખશે.

૧૫. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી બાસવ પ્રભુ એસ. પાટીલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે 'સી' ફોર્મ રજૂ કરવા પર લાભનો દાવો કરવાને વેચવામાં આવેલી પ્રોડક્ટના પ્રકાર સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દલીલ કરશે કે પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી તેમજ ટ્રિબ્યુનલ ભૂલથી દોરવાયા છે કે અભિપ્રાયમાં ફેરફાર થયો છે. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂઆત કરી છે કે "માનવા માટે કારણ" શબ્દોને જોગવાઈમાં અર્થ લાવવા માટે વ્યાપકપણે સમજવા જોઈએ, કારણ કે જ્યારે આકારણી ડીલરના ટર્નઓવર જેટલા દરે આકારણીપાત્ર હોય તેના કરતા ઓછા દરે થઈ હોય, ત્યારે આકારણી ફરીથી ખોલી શકાય છે.

૧૬. પ્રથમ, અમે હાઈકોર્ટ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા અભિપ્રાયની સ્વીકાર્યતા પર વિચાર કરીશું. કર્ણાટક સરકારે સીએસટી એક્ટની કલમ ૮ (૫) દ્વારા આપવામાં આવેલી તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, જાહેરનામું નંબર ૧૧૯ એફડી ૧૧૯ સીએસએલ ૨૦૦૨(૨) તારીખ ૩૧.૦૫.૨૦૦૨ બહાર પાડ્યું હતું, જેમાં જાહેરનામાના ક્રમ નંબર ૧ થી ૧૧ માં ઉલ્લેખિત માલના આંતર-રાજ્ય વેચાણ પર ચૂકવવાપાત્ર કેન્દ્રીય વેચાણ વેરાના દરમાં ઘટાડો કરવાની

છૂટ આપી હતી, જે શરતને આધીન હતી કે ડીલર રજિસ્ટર્ડ ડીલરો/સરકાર કે જેમને માલ વેચવામાં આવ્યો છે તેમની પાસેથી મેળવેલા ફોર્મ 'સી' માં ઘોષણાઓ રજૂ કરે. નોંધનીય છે કે ઓઈલ કેક જાહેરનામાના ક્રમ નંબર ૬ માં ઉદ્દેખિત માલ પૈકી એક છે. શ્રી મહેતા, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની રજૂઆત એ છે કે હાઈકોર્ટે હકીકતોને અલગ પાડીને અને એવો અભિપ્રાય આપીને કાયદાકીય રીતે સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે કે મેસર્સ હબીબ પ્રોટીન્સ (સુપ્રા) ના કેસમાં આપવામાં આવેલ ચુકાદો કોઈ પ્રશ્ન હેઠળનો નિર્ણય નથી અને તે એક ઓબિટર (obiter) છે. મેસર્સ સ્ટર્લિંગ ફૂડ્સ (સુપ્રા) ના કેસમાં, જે પ્રશ્ન વિચારણા માટે ઉભો થયો હતો તે એ હતો કે શું ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર કે જેમને માથું અને પૂંછડી કાપવા, છાલ ઉતારવી, નસો કાઢવી, સફાઈ અને ફ્રીઝિંગ જેવી પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર કરવામાં આવ્યા છે, તે સમાન ચીજવસ્તુ રહે છે કે સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટના હેતુ માટે તે અલગ ચીજવસ્તુ બની જાય છે. અદાલતે પ્રશ્ન મૂક્યો હતો કે શું તેઓ હજુ પણ ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટરના વર્ણન હેઠળ આવે છે અથવા બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટરનો અર્થ માત્ર કાચા ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર જે સમુદ્રમાંથી પકડવામાં આવે છે તેવો થશે અથવા તેમાં પ્રોસેસ કરેલા અને ફ્રોઝન ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટરનો પણ સમાવેશ થાય છે. વિવિધ જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપ્યા પછી અને ડેપ્યુટી સીએસટી વિ. પિયો ફૂડ પેકર્સ ના નિર્ણય પર આધાર રાખીને અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું:—

".....જ્યારે રાજ્યની ધારાસભાએ એન્ટ્રી ૧૩એ ના કાર્યક્ષેત્ર અને કવરેજમાંથી પ્રોસેસ કરેલા અથવા ફોઝન ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટરને બાકાત રાખ્યા હતા, ત્યારે તેનો ઉદ્દેશ્ય દેખીતી રીતે એ હતો કે રાજ્યમાં પ્રોસેસ કરેલા અથવા ફોઝન ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટરની છેલ્લી ખરીદી એન્ટ્રી ૧૩એ હેઠળ રાજ્યના વેચાણ વેરાને પાત્ર હોવી જોઈએ નહીં. રાજ્યની ધારાસભાને એ પ્રશ્ન સાથે કોઈ લેવાદેવા ન હતી કે શું પ્રોસેસ કરેલા અથવા ફોઝન ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર વ્યાવસાયિક રીતે કાચા ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર જેવી જ ચીજવસ્તુ છે અથવા તે અલગ ચીજવસ્તુ છે અને માત્ર એટલા માટે કે રાજ્યની ધારાસભાએ રાજ્યના વેચાણ વેરાની પાત્રતા નક્કી કરવાના હેતુથી બંને વચ્ચે તફાવત કર્યો હતો, એવું કહી શકાય નહીં કે વ્યાપારી શબ્દાવલિમાં અથવા લોકપ્રિય સમજ મુજબ, પ્રોસેસ કરેલા અથવા ફોઝન ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટરને કાચા ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટરથી અલગ ચીજવસ્તુ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. કાચા ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર પ્રક્રિયા ભોગવ્યા પછી તેમનું મૂળ સ્વરૂપ અથવા ઓળખ જાળવી રાખે છે કે નવી ચીજવસ્તુ બને છે તે પ્રશ્ન રાજ્ય વેચાણ વેરાની પાત્રતાના હેતુ માટે રાજ્ય ધારાસભા દ્વારા કરવામાં આવેલા તફાવતના આધારે નક્કી કરવાનો નથી કારણ કે જ્યાં ચીજવસ્તુ તેમાં વેપાર કરનાર વ્યક્તિઓની નજરમાં સમાન હોય ત્યાં પણ રાજ્ય ધારાસભા વેચાણ વેરાની જવાબદારી નક્કી કરવા માટે વર્ગીકરણ કરી શકે છે. સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટના

હેતુ માટે આ પ્રશ્ન વ્યાપારી શબ્દાવલિમાં સામાન્ય રીતે શું ઓળખાય છે તેના આધારે નક્કી કરવાનો હોય છે. જો વ્યાપારી શબ્દાવલિમાં અને ડીલર અને ઉપભોક્તા દ્વારા વેપારમાં જે સમજાય છે તે મુજબ, પ્રોસેસ કરેલા અથવા ફોઝન ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર તરીકે તેમનું મૂળ સ્વરૂપ અને ઓળખ જાળવી રાખતા હોય અને નવી અલગ ચીજવસ્તુ ન બનતા હોય અને કાચા ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર જેટલા જ 'ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર' હોય, તો સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૫ ની પેટા-કલમ (૩) લાગુ થશે અને જો નિકાસ માટેના વર્તમાન કરારો પૂરા કરવાના ઉદ્દેશ્યથી, અસેસી કાચા ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટર ખરીદે છે અને તેને પ્રોસેસ અને ફીઝ કરે છે, તો કાચા ઝીંગા, પ્રોન્સ અને લોબસ્ટરની આવી ખરીદી નિકાસ દરમિયાન ગણવામાં આવશે જેથી તે રાજ્યના વેચાણ વેરાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થઈ શકે."

૧૭. ઉક્ત ફકરા પર આધાર રાખીને, શ્રી મહેતા દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જ્યારે વ્યાપારી શબ્દાવલિના આધારે માલની ઓળખ સમાન હોય, ત્યારે હાઈકોર્ટને ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવાની સલાહ આપવામાં આવી હોત અને જાહેરનામામાં ગણતરીની વિભાવના દ્વારા માર્ગદર્શન મેળવવું જોઈતું ન હતું. અનિવાર્યપણે, રજૂઆત એ છે કે ઓઈલ કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેક વચ્ચે કોઈ તફાવત નથી અને બંનેને વ્યાપારી

શબ્દાવલિમાં એક તરીકે ગણવા જોઈએ. આમ, ભાર વ્યાપારી શબ્દાવલિના ટેસ્ટ પર છે. ઉક્ત સ્ટેન્ડને મજબૂત કરવા માટે, મેસર્સ હબીબ પ્રોટીન્સ કેસ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જેમાં કર્ણાટક હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચે એક તરફ સનફ્લાવર ઓઈલ કેસ અને મગફળીના ઓઈલ કેસ અને બીજી તરફ ડી-ઓઈલ્ડ સનફ્લાવર કેસ અને મગફળીના ઓઈલ કેસ વચ્ચે તફાવત દોર્યો છે. ઉક્ત ચુકાદામાં કરવામાં આવેલ ઉપરોક્ત વિશ્લેષણ અમને લાંબો સમય રોકી શકશે નહીં, કારણ કે રાજ્યના વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પાટીલે એગ્રીકલ્ચર પ્રોડ્યુસ માર્કેટ કમિટી વિ. બાયોટર ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અને અન્ય ના કેસમાં આ અદાલતના તાજેતરના નિર્ણય તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું છે. ઉક્ત કેસમાં, બે ન્યાયાધીશોની બેંચે પાંચ પ્રશ્નો મૂક્યા હતા અને અમારા હેતુ માટે સુસંગત પ્રશ્ન આ મુજબ છે:—

"૧૩.૪ શું એલપીએ નંબર ૧૯૫ ઓફ ૨૦૦૬ ના સંબંધમાં બીજા મુદ્દા પર તારણ નોંધવામાં ડિવિઝન બેંચ ન્યાયી છે (જુઓ પેરા ૭, ઉપર પાના ૭૩૭ સી-ડી પર) કે પ્રતિવાદી સંસ્થા તેના દ્વારા વેચવામાં આવતા ડી-ઓઈલ્ડ કેસ પર કોઈપણ માર્કેટ ફી ચૂકવવા માટે જવાબદાર નથી જે એરંડાનું તેલ (castor oil) બનાવવાની પ્રક્રિયામાં આડપેદાશ હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે જે એક્ટની અનુસૂચિ અને નિંયામક દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામામાં ગણતરી કરવામાં આવેલી વસ્તુઓ પૈકી એક નથી?"

૧૮. ઓઈલ-કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેક વચ્ચેના તફાવત સાથે કામ કરતા, અદાલતે પ્રક્રિયાનો સંદર્ભ આપ્યો અને વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા ઉદ્દેખિત તારણો ટાંક્યા. જોકે ઉક્ત નિર્ણય ગુજરાત એગ્રીકલ્ચરલ પ્રોડ્યુસ માર્કેટ એક્ટ, ૧૯૬૩ ના પૃષ્ઠભૂમિમાં માર્કેટ ફી વસૂલવા માટે આપવામાં આવ્યો હતો, તેમ છતાં ચુકાદા પરથી તે એકદમ સ્પષ્ટપણે દેખાય છે કે અદાલત એવા ચોક્કસ નિષ્કર્ષ પર પહોંચી છે કે ઓઈલ-કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેક વચ્ચે તફાવત છે અને તે બે અલગ-અલગ વ્યાવસાયિક ઉત્પાદનો છે. આમ, જ્યારે આ અદાલત દ્વારા તફાવત દોરવામાં આવ્યો છે, ત્યારે અહીં અસેસીને એવી દલીલ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે ઉક્ત ટેસ્ટ લાગુ ન થવો જોઈએ, પરંતુ સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ એક્ટના હેતુઓ માટે ઉક્ત માલ નક્કી કરવા માટે વ્યાપારી શબ્દાવલિનો ટેસ્ટ અપનાવવો જોઈએ. સંપૂર્ણ ચિત્ર મેળવવા માટે, અમે તારીખ ૩૧.૦૫.૨૦૦૨ ના જાહેરનામાનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ. તેનો સંબંધિત ભાગ આ મુજબ છે:

"સેન્ટ્રલ સેલ્સ ટેક્સ, ૧૯૫૬ (સેન્ટ્રલ એક્ટ ૭૪ ઓફ ૧૯૫૬) ની કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૫) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, કર્ણાટક સરકાર, જાહેર હિતમાં તેમ કરવું જરૂરી હોવાથી સંતુષ્ટ થઈને, આથી નિર્દેશ આપે છે કે પહેલી જૂન, ૨૦૦૨ થી, નીચે ઉદ્દેખિત માલના વેચાણ પર રજિસ્ટર્ડ

ડીલર દ્વારા ઉક્ત એક્ટની કલમ ૮ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર ટેક્સ, જે આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન કરવામાં આવ્યો હોય, રજિસ્ટર્ડ ડીલર અથવા સરકારને કે જેમને ઉક્ત માલ વેચવામાં આવ્યો છે તેમના દ્વારા યોગ્ય રીતે ભરેલા અને સહી કરેલા ફોર્મ 'સી' માં ઘોષણા અથવા ફોર્મ 'ડી' માં પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવાને આધીન બે ટકાના દરે ગણવામાં આવશે:—

૧. સુતરાઉ ચાર્ન (Cotton Yarn)

૨. સાયકલ (Bicycles)

૩. રાસાયણિક ખાતરો અને રાસાયણિક ખાતરના મિશ્રણો

૪. ખાદ્ય તેલ—રિફાઈન્ડ અને નોન—રિફાઈન્ડ

૫. ખાંડસરી ખાંડ (Khandasari Sugar)

૬. લિક્વિડ ગ્લુકોઝ, ડેક્સ્ટ્રીન, મકાઈનો સ્ટાર્ચ, ગ્લુટેન, ગ્રિડ્સ, મકાઈ, ફોતરા, ઓઈલ કેક, કોર્ન સ્ટીપ લિકર, ડેક્સ્ટ્રોઝ, મકાઈનું તેલ, મકાઈ હાઈડ્રોલ અને મકાઈના જર્મ્સ."

૧૯. ઉક્ત જાહેરનામા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારીએ સીએસટી એક્ટની કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (પ) હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે ડી-ઓઈલ્ડ કેકને ટેક્સમાં ઘટાડા માટે જાહેરનામાના કાર્યક્ષેત્રથી બહાર રાખ્યું છે અને માત્ર ઓઈલ કેકને જ ઘટાડેલા ટેક્સના દરે ટેક્સ લાગુ કરવાની જોગવાઈ

કરી છે. હકીકત એ છે કે માલની અલગ અને જુદી ઓળખ છે જેને જાહેરનામા દ્વારા પણ માન્યતા મળે છે, તે જોતા અમે એવું ઠરાવવા માટે બંધાયેલા છીએ કે હાઈકોર્ટ મેસર્સ સ્ટર્લિંગ ફૂડ્સ (સુપ્રા) માં સત્તાધિકારીને યોગ્ય રીતે અલગ પાડ્યો છે અને અમે તેની સાથે બિનશરતી સંમત છીએ.

૨૦. જોકે અમે હાઈકોર્ટના ઉક્ત નિષ્કર્ષ સાથે સંમત થયા છીએ, તેમ છતાં હકીકત એ છે કે આકારણી સત્તાધિકારીએ 'સી' ફોર્મની તપાસ કરતી વખતે ડી-ઓઈલ્ડ કેક પર ટેક્સના દર અંગે અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો જે રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી ઉપલબ્ધ સામગ્રી પરના અભિપ્રાયની અભિવ્યક્તિ છે અને તેથી, પ્રથમ અપીલીય સત્તાધિકારી તેમજ ટ્રિબ્યુનલ ઉક્ત આદેશ સાથે સહમત થવામાં ન્યાયી હતા. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે મહેસૂલ વિભાગે જોઈન્ટ કમિશનર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને પડકાર્યો ન હતો. હાઈકોર્ટ આ બાબતે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી. અમે જણાવેલ હકીકતો અને કાયદાની સંચિત અસરને ધ્યાનમાં લેતા, અમારા મનમાં જરા પણ શંકા નથી કે આકારણી ફરીથી ખોલવી જોઈતી ન હતી. જોકે, જાહેરનામામાં માત્ર ઓઈલ-કેકનો જ ઉલ્લેખ હોવા છતાં ઓઈલ-કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેક એક જ પ્રોડક્ટ છે અને તેથી બંને ઘટાડેલા ટેક્સના દરને પાત્ર છે તેવા ટ્રિબ્યુનલના અભિપ્રાયને ઉથલાવી દેતા હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલું તારણ અસમર્થનીય નથી.

૨૧. પરિણામે, અસેસી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. તારીખ ૩૧ મે, ૨૦૦૨ ના જાહેરનામા મુજબ ઓઈલ-કેક અને ડી-ઓઈલ્ડ કેક અલગ-અલગ ઉત્પાદનો હોવા અંગે હાઈકોર્ટનું તારણ સાચું છે. જોકે, અસેસી પ્રારંભિક આકારણીનો લાભ મેળવશે કારણ કે તે ફરીથી ખોલી શકાઈ ન હોત. કેસની હકીકતોમાં, ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ કરવામાં આવશે નહીં.

અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવી.

કલ્પના કે. ત્રિપાઠી

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.